

Zbornik sudske prakse

RJEŠENJE SUDA (šesto vijeće)

26. studenoga 2020.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Članak 99. Poslovnika – Zaštita potrošača – Direktiva 93/13/EEZ – Članak 3. i članci 6. do 8. – Direktiva 2008/48/EZ – Članak 22. – Nepoštene odredbe u ugovorima sklopljenima s potrošačima – Ispitivanje nacionalnog suda po službenoj dužnosti – Nacionalni postupak izdavanja platnog naloga”

U predmetu C-807/19,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Sofijski rajonen sad (Općinski sud u Sofiji, Bugarska), odlukom od 4. studenoga 2019., koju je Sud zaprimio 4. studenoga 2019., u postupku

„DSK Bank” EAD,

„FrontEx International” EAD,

SUD (šesto vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen, predsjednik vijeća, C. Toader (izvjestiteljica) i M. Safjan, suci,

nezavisni odvjetnik: M. Szpunar,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za „DSK Bank” EAD, V. Mihneva, u svojstvu agenta,
- za Europsku komisiju, Y. G. Marinova, G. Goddin i N. Ruiz García, u svojstvu agenata,

odlučivši, nakon što je saslušao nezavisnog odvjetnika, da u predmetu odluči bez mišljenja,

donosi sljedeće

Rješenje

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 6. do 8. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima (SL 1993., L 95, str. 29.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 12., str. 24.) i članka 22. stavka 1. Direktive

* Jezik postupka: bugarski

2008/48/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 23. travnja 2008. o ugovorima o potrošačkim kreditima i stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 87/102/EEZ (SL 2008., L 133, str. 66.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 15., svezak 13., str. 58. i ispravak SL 2014., L 283, str. 66.).

- 2 Ovaj je zahtjev upućen u okviru dvaju sporova između, s jedne strane, društava DSK Bank i FrontEx International i, s druge strane, potrošača koji nisu sudjelovali u postupku, u okviru postupaka izdavanja platnog naloga.

Pravni okvir

Pravo Unije

Direktiva 93/13

- 3 Člankom 3. stavkom 1. Direktive 93/13 propisuje se:

„Ugovorna odredba o kojoj se nisu vodili pojedinačni pregovori smatra se nepoštenom ako u suprotnosti s uvjetom o dobroj vjeri, na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka, proizašlih iz ugovora.”

- 4 U skladu s člankom 6. te direktive:

„1. . Države članice utvrđuju da u ugovoru koji je prodavatelj robe ili pružatelj usluge sklopio s potrošačem prema nacionalnom pravu nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošača, a da ugovor u tim uvjetima i dalje obvezuje stranke ako je u stanju nastaviti važiti i bez tih nepoštenih odredaba.

2. Države članice poduzimaju potrebne mjere kako bi [omogućile] da potrošač ne izgubi zaštitu koju mu se pruža ovom Direktivom, na temelju odabira prava države koja nije članica kao prava primjenjivog na taj ugovor ako je taj ugovor usko povezan s državnim područjem države članice.”

- 5 Člankom 7. stavkom 1. navedene direktive propisuje se:

„U interesu potrošača i tržišnih konkurenata države članice osiguravaju da postoje primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnog korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koje prodavatelji robe i pružatelji usluga sklapaju s potrošačima.”

- 6 U članku 8. iste direktive propisuje se:

„Kako bi osigurale najviši stupanj zaštite potrošača, države članice mogu u području na koje se odnosi ova Direktiva usvojiti ili zadržati najstrože odredbe spojive s Ugovorom.”

Direktiva 2008/48

- 7 Uvodne izjave 9. i 10. Direktive 2008/48 glase:

„(9) Potpuno usklađivanje potrebno je kako bi se osiguralo da svi potrošači u Zajednici uživaju visoku i ekvivalentnu razinu zaštite svojih interesa i stvaranja istinskog unutarnjeg tržišta. Stoga državama članicama ne bi trebalo dozvoliti zadržavanje ni uvođenje nacionalnih odredaba drugačijih od onih utvrđenih u ovoj Direktivi. Međutim, takvo bi ograničenje trebalo primjenjivati samo u slučajevima kada postoje odredbe usklađene s ovom Direktivom. Kada ne postoje tako usklađene odredbe, države članice trebale bi slobodno odlučiti hoće li zadržati ili uvesti nacionalno

zakonodavstvo. U skladu s tim, države članice mogu, primjerice, zadržati ili uvesti nove nacionalne odredbe o solidarnoj odgovornosti prodavača ili pružatelja usluga i vjerovnika. Drugi primjer te mogućnosti za države članice moglo bi biti zadržavanje ili uvođenje novih nacionalnih odredaba o otkazivanju ugovora o prodaji proizvoda ili pružanju usluga ako potrošač ostvaruje svoje pravo da se povuče iz ugovora o kreditu. U tom bi pogledu državama članicama, u slučaju ugovora o kreditu bez roka dospijeca, trebalo biti omogućeno da odrede fiksno minimalno razdoblje koje treba proteći između trenutka kada vjerovnik traži povrat i dana povrata kredita.

- (10) Definicije sadržane u ovoj Direktivi određuju opseg usklađivanja. Obveza država članica da provedu odredbe ove Direktive trebala bi stoga biti ograničena na opseg određen tim definicijama. Međutim, ova Direktiva ne bi trebala dovoditi u pitanje primjenu od strane država članica, u skladu s pravom Zajednice, odredaba ove Direktive na područja koja nisu obuhvaćena njezinim područjem primjene. [...]"
- 8 Članak 10. stavak 2. te direktive, naslovljen „Informacije koje treba uključiti u ugovore o kreditu”, sadržava određen broj elemenata koji se moraju jasno i sažeto navesti u ugovoru o kreditu.
- 9 Člankom 17. navedene direktive propisuje se:
- „1. U slučaju ustupa trećoj strani vjerovnikovih prava prema ugovoru o kreditu ili samog ugovora, potrošač ima pravo uz prigovore koje ima prema novom vjerovniku, isticati i sve one prigovore koje je mogao istaknuti izvornom vjerovniku, uključujući i prijeboj ako je to potonjem dopušteno u predmetnoj državi članici.
2. Potrošača treba obavijestiti o prijenosu prava iz stavka 1. osim ako izvorni vjerovnik, na temelju ugovora s primateljem, nastavi pružati kreditne usluge potrošaču.”
- 10 U skladu s člankom 22. stavkom 1. iste direktive:
- „Ako ova Direktiva sadrži usklađene odredbe, države članice ne smiju zadržati niti uvoditi nove odredbe u svoje nacionalno pravo osim onih utvrđenih ovom Direktivom.”

Bugarsko pravo

GPK

- 11 Člankom 410. stavcima 1. i 2. Graždanskog procesualnog kodeksa (Zakon o građanskom postupku), kako je objavljen u DV-u br. 83 od 22. listopada 2019. (u daljnjem tekstu: GPK), propisuje se:
- „(1) Podnositelj zahtjeva može zatražiti izdavanje platnog naloga:
1. za novčane tražbine ili tražbine u vezi sa zamjenjivim stvarima ako je za potraživanje nadležan općinski sud (Rajonen sad);
- [...]
- (2) Zahtjev mora sadržavati zahtjev za izdavanje rješenja o ovrsi te ispunjavati uvjete iz članka 127. stavaka 1. i 3. te članka 128. točaka 1. i 2. U zahtjevu se moraju navesti podaci o bankovnom računu ili nekom drugom načinu plaćanja.”

12 Člankom 411. GPK-a propisuje se:

„(1) Zahtjev se podnosi općinskom sudu (Rajonen sad) na čijem području dužnik ima svoju stalnu adresu ili sjedište; sud će u roku od tri dana po službenoj dužnosti ispitati svoju mjesnu nadležnost. [...]

(2) Sud će razmotriti zahtjev na raspravi o postupovnim pitanjima i donijeti rješenje o platnom nalogu u roku određenom u stavku 1., osim u slučajevima u kojima:

1. zahtjev ne ispunjava uvjete iz članka 410. i podnositelj zahtjeva ne ispravi njegove nepravilnosti u roku od tri dana nakon što je o njima obaviješten;
2. zahtjev je protivan zakonu ili moralu;
3. dužnik nema stalnu adresu ili sjedište na području Republike Bugarske;
4. dužnik nema uobičajeno boravište ili ne obavlja djelatnost na području Republike Bugarske.

(3) Ako prihvati zahtjev, sud donosi rješenje o izdavanju platnog naloga te primjerak dostavlja dužniku.”

13 Člankom 414. stavcima 1. i 2. propisuje se:

„(1) Dužnik može podnijeti pisani prigovor protiv platnog naloga ili nekih njegovih dijelova. Prigovor nije potrebno obrazložiti, osim u slučajevima iz članka 414.a.

(2) Prigovor se podnosi u roku od dva tjedna od dostave platnog naloga; taj se rok ne može produžiti.”

14 Člankom 418., koji se odnosi na trenutačno izvršenje, propisuje se:

„(1) Kada je zahtjevu priložena isprava iz članka 417. na kojoj se tražbina temelji, vjerovnik može zahtijevati od suda da naloži trenutačno izvršenje i da donese ovršnu ispravu.

(2) Ovršna isprava se donosi nakon što je sud provjerio formalnu pravilnost isprave i utvrdio ovršnu tražbinu prema dužniku. [...]

15 Člankom 419. stavcima 1. do 3. propisuje se:

„(1) Protiv rješenja kojim se prihvaća zahtjev za trenutačno izvršenje može se podnijeti pojedinačna žalba; žalba se mora podnijeti u roku od dva tjedna od dostave platnog naloga.

(2) Pojedinačna žalba protiv rješenja o trenutačnom izvršenju mora se podnijeti istodobno s prigovorom protiv izdanog platnog naloga; ta žalba može se temeljiti samo na razmatranjima svojstvenima aktima iz članka 417.

(3) Podnošenje žalbe protiv rješenja o trenutačnom izvršenju nema suspenzivan učinak na izvršenje.”

16 Člankom 420. naslovljenim „Odgoda izvršenja” propisuje se:

„(1) Prigovor podnesen protiv platnog naloga nema suspenzivan učinak na izvršenje u slučajevima iz članka 417. točaka 1. do 9., osim u slučajevima u kojima dužnik vjerovniku pruži prikladno jamstvo u skladu s člancima 180. i 181. Zakona o obveznim odnosima i ugovorima [zakon za zadalženijata i dogovorite].

(2) Ako je zahtjev za suspenziju potkrijepljen pisanim dokazima i ako je podnesen u roku određenom za podnošenje prigovora, sud koji je naložio trenutačno izvršenje može suspendirati platni nalog, čak i ako ne postoji jamstvo iz stavka 1.

(3) Odluka o zahtjevu za suspenziju može se pobijati pojedinačnom žalbom.”

Zakon o izmjenama i dopunama GPK-a

- 17 Zakon za izmenenie i dopalnenie na GPK (Zakon o izmjenama i dopunama GPK-a), DV br. 100 od 20. prosinca 2019. (u daljnjem tekstu: Zakon o izmjenama GPK-a) propisuje:

„§1. Članku 7. [GPK-a] umeće se sljedeći stavak 3.:

„Sud po službenoj dužnosti ispituje postojanje nepoštenih uvjeta u ugovoru sklopljenom s potrošačem. Strankama se daje mogućnost očitovanja o tim pitanjima.’

[...]”

- 18 Članku 410. GPK-a tim se zakonom umeće sljedeći stavak 3.:

„Kada je tražbina nastala iz ugovora sklopljenog s potrošačem, zahtjevu se prilaže ugovor ako je sklopljen u pisanom obliku, zajedno sa svim dodacima i priložima te, po potrebi, primjenjivim općim uvjetima.”

- 19 Članku 411. stavku 2. GPK-a navedenim se zakonom umeće nova točka 3.:

„Sud ispituje zahtjev na raspravi o postupovnim pitanjima i donosi rješenje o platnom nalogu u roku iz stavka 1., osim u slučajevima u kojima:

[...]

3. se zahtjev temelji na nepoštenoj odredbi sadržanoj u ugovoru sklopljenom s potrošačem ili se razumno može pretpostaviti postojanje takve odredbe.”

- 20 Istim se zakonom izmjenjuje i dopunjuje članak 417. GPK-a na sljedeći način:

„1. U točki 2. pojmovi ‚općine i banke‘ zamjenjuju se: ‚i općine, ili izvadak iz poslovnih knjiga banke kojem je priložena isprava iz koje proizlazi tražbina banke kao i svi njegovi prilozi, uključujući primjenjive opće uvjete’.

2. U točki 10. dodana je druga rečenica koja glasi: ‚Kada vrijednosni papir po naredbi jamči tražbinu nastalu na temelju ugovora sklopljenog s potrošačem, zahtjevu se mora priložiti ugovor ako je sklopljen u pisanom obliku zajedno sa svim njegovim priložima, uključujući primjenjive opće uvjete.’”

- 21 Zakonom o izmjeni GPK-a dopunjen je članak 420. stavci 1. i 2. GPK-a na sljedeći način:

„(1) Prigovor protiv platnog naloga nema suspenzivan učinak na izvršenje u slučajevima iz članka 417. točaka 1. do 9., osim u slučajevima u kojima dužnik osigura vjerovniku odgovarajuće jamstvo kako je propisano u člancima 180. i 181. Zakona o obveznim odnosima i ugovorima [zakon za zadalženijata i dogovorite]. Ako je dužnik potrošač, jamstvo ne prelazi jednu trećinu tražbine.

(2) Sud koji je naložio trenutano izvršenje može ga odgoditi čak i ako ne postoji jamstvo u smislu stavka 1., ako je podnesen zahtjev za suspenziju primjene, potkrijepljen pisanom popratnom dokumentacijom iz koje proizlazi da:

1. tražbina nije dospjela;
2. tražbina se temelji na nepoštenoj odredbi ugovora sklopljenog s potrošačem;
3. iznos dugovane tražbine na temelju ugovora sklopljenog s potrošačem pogrešno je izračunan.”

Zakon o ugovorima o potrošačkom kreditu

- 22 Člankom 10. stavkom 1. zakona za potrebitelskia kredit (Zakon o ugovorima o potrošačkom kreditu), u verziji koja je bila na snazi na dan nastanka činjenica u glavnom postupku (DV br. 17 od 26. veljače 2019.), kojim se prenose odredbe Direktive 2008/48, propisuje se:

„Ugovor o potrošačkom kreditu sklapa se u pisanom obliku, na papiru ili nekom drugom trajnom mediju, na jasan i razumljiv način te se svi elementi ugovora moraju prikazati u istoj vrsti fonta, u istom obliku i u istoj veličini koja ne može biti manja od veličine 12, u dva primjerka, tj. u jednom primjerku za svaku stranku ugovora.”

- 23 U skladu s člankom 26. tog zakona:

„(1) Vjerovnik može ustupiti tražbinu koja proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu trećoj osobi samo ako taj ugovor predviđa takvu mogućnost.

(2) Kada vjerovnik ustupi trećoj osobi tražbinu koja proizlazi iz ugovora o potrošačkom kreditu, potrošač ima pravo protiv tih trećih osoba isticati sve one prigovore koje je mogao istaknuti protiv izvornog vjerovnika, uključujući i prijeboj.”

- 24 Člankom 33. navedenog zakona propisuje se:

„(1) U slučaju kašnjenja potrošača vjerovnik ima pravo na kamate samo u pogledu neplaćenog iznosa; te se kamate obračunavaju za vrijeme kašnjenja.

(2) Kada potrošač zakasni s plaćanjima koja duguje na temelju kredita, zatezne kamate ne mogu biti više od zakonskih kamata.

(3) Vjerovnik ne može odbiti primiti djelomičnu isplatu potrošačkog kredita.”

Glavni postupci i prethodna pitanja

- 25 U predmetu koji se odnosi na društvo DSK Bank potonje je od suda koji je uputio zahtjev zatražilo izdavanje rješenja o izravno ovršivom platnom nalogu na temelju izvotka iz njegovih poslovnih knjiga od 3. listopada 2019., protiv potrošača koji nije stranka u postupku.

- 26 Društvo DSK Bank tvrdilo je da je 8. ožujka 2018. sklopilo ugovor o potrošačkom kreditu s navedenim potrošačem koji je kasnio s plaćanjem 17 mjesečnih obroka čiji su datumi dospijeća bili od 20. ožujka 2018. do 20. srpnja 2019. Kad je riječ o posljednjem dugovanom obroku, navedeni iznos bio je viši od prethodnih, odnosno 564,44 leva (BGN) (oko 288 eura), umjesto 167,23 leva (oko 85 eura), a u tom pogledu nije pruženo nikakvo objašnjenje.

- 27 Društvo DSK Bank također je dostavilo presliku drugog ugovora o kreditu sklopljenog 25. veljače 2018. namijenjenog financiranju mobilnog telefona i premije životnog osiguranja čiji je korisnik banka. Taj ugovor navodi uvjete za dobivanje i povrat kredita, odnosno plaćanje 18 mjesečnih obroka, kao i opće uvjete te sadržava potpis potrošača.
- 28 U predmetu koji se odnosi na društvo FrontEx International to društvo tvrdi da je na temelju ugovora o ustupu potraživanja preuzelo tražbinu društva City Cash protiv potrošača koji je s tim društvom 15. srpnja 2016. sklopio ugovor o kreditu. Društvo FrontEx International je sudu koji je uputio zahtjev podnijelo zahtjev za izdavanje platnog naloga protiv tog potrošača bez podnošenja bilo kakvih dokumenata.
- 29 U dvama predmetima u kojima odlučuje sud koji je uputio zahtjev pretpostavlja postojanje nepoštenih odredaba u ugovorima o potrošačkim kreditima te želi ispitati ugovore iz kojih proizlaze te tražbine.
- 30 Međutim, on navodi, kao prvo, da se prema bugarskom pravu postupci izdavanja platnog naloga odvijaju po brzom postupku i jednostrano tako da prije donošenja odluke o platnom nalogu potrošač nema mogućnost podnošenja prigovora.
- 31 Kao drugo, taj sud navodi sudsku praksu Vrhoven kasacionen sada (Vrhovni kasacijski sud, Bugarska) iz koje, među ostalim, proizlazi da, s jedne strane, u okviru postupka izdavanja platnog naloga uređenog člankom 410. GPK-a sud ne prikuplja dokaze s obzirom na to da cilj postupka nije utvrđivanje postojanja same tražbine, nego samo provjera je li tražbina osporena i, s druge strane, u okviru postupka uređenog člankom 417. GPK-a sud odlučuje o osnovanosti isprave koju je podnio podnositelj zahtjeva i on ne može razmotriti druge dokumente osim onih navedenih u tom članku.
- 32 Kao treće, navedeni sud objašnjava da, s obzirom na radno opterećenje sudaca Sofijskog rajonenog sada (Općinski sud u Sofiji, Bugarska), oni ne mogu provjeriti postojanje nepoštenih odredaba u ugovorima o potrošačkom kreditu koji su priloženi zahtjevima za izdavanje platnih naloga.
- 33 U tim je okolnostima Sofijski rajonen sad (Općinski sud u Sofiji) odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Čini li okolnost da nacionalni sud ima znatno veće radno opterećenje od ostalih sudova istog stupnja i da su suci tog suda zbog toga onemogućeni istodobno ispitivati dostavljene isprave na temelju kojih valja naložiti privremenu ovrhu ili na temelju kojih se ona može naložiti i donositi odluke u razumnom roku sama po sebi povredu prava Unije [...] koje se odnosi na zaštitu potrošača ili drugih temeljnih prava?
 2. Treba li nacionalni sud odbiti donošenje odluka koje mogu dovesti do ovrhe ako potrošač protiv njih ne ponese prigovor, u slučaju da taj sud ozbiljno sumnja na to da se zahtjev temelji na nepoštenom uvjetu u potrošačkom ugovoru, ako spis predmeta ne sadržava uvjerljive dokaze u tom smislu?
 3. Ako je odgovor na drugo pitanje niječan, je li dopušteno da nacionalni sud, ako na to sumnja, zatraži dodatne dokaze od ugovorne strane koja je pružatelj usluga iako taj sud prema nacionalnom pravu nema takvu ovlast u okviru postupka u kojem se eventualno donosi ovršna odluka sve dok dužnik ne ponese prigovor?
 4. Primjenjuju li se zahtjevi prava Unije [...] u vezi s direktivama o usklađivanju potrošačkog prava u pogledu toga da nacionalni sud po službenoj dužnosti treba utvrditi određene okolnosti i u slučajevima kada nacionalni zakonodavac potrošačima nudi dodatnu zaštitu (više prava) nacionalnim zakonom kojim se prenosi odredba direktive, kojom se dopušta takva veća zaštita?”

- 34 Sud koji je uputio zahtjev također je zatražio da Sud o ovom predmetu odluči u ubrzanom postupku, primjenom članka 105. stavka 1. Poslovnika Suda.

Postupak pred Sudom

- 35 Odlukom predsjednika Suda od 3. prosinca 2019. odbijen je zahtjev da se odluči u ubrzanom postupku, primjenom članka 105. stavka 1. Poslovnika Suda.
- 36 Naime, valja podsjetiti na to da, s jedne strane, zahtjev prema kojem treba osigurati brzo rješavanje predmeta o kojima odlučuje sud koji je uputio zahtjev, u skladu s nacionalnim pravom, ne može sam po sebi biti dovoljan za opravdanje primjene ubrzanog postupka primjenom članka 105. stavka 1. Poslovnika (rješenja predsjednika Suda od 23. prosinca 2015., Vilkas, C-640/15, neobjavljeno, EU:C:2015:862, t. 8. i od 8. lipnja 2016., Garrett Pontes Pedroso, C-242/16, neobjavljeno, EU:C:2016:432, t. 14.).
- 37 S druge strane, iako je dužnik potrošač, iz ustaljene sudske prakse proizlazi da samo ekonomski interesi, koliko god bili važni i legitimni, ne mogu sami po sebi opravdati primjenu ubrzanog postupka (rješenje od 10. travnja 2018., Del Moral Guasch, C-125/18, neobjavljeno, EU:C:2018:253, t. 11. i navedena sudska praksa).
- 38 Isto tako, ni sam interes građana da se najbrže moguće odredi doseg prava koja imaju na temelju prava Unije, koliko god on bio važan i legitiman, ni ekonomski ili društveno osjetljiva priroda glavnog predmeta ipak ne podrazumijevaju potrebu postupanja u kratkim rokovima u smislu članka 105. stavka 1. Poslovnika Suda (rješenja predsjednika Suda od 13. travnja 2016., Indėlių ir investicijų draudimas, C-109/16, neobjavljeno, EU:C:2016:267, t. 8. i 9. i od 15. veljače 2016., Anisimovienė i dr., C-688/15, neobjavljeno, EU:C:2016:92, t. 8. i navedena sudska praksa).
- 39 Rješenjem od 28. svibnja 2020., koje je tajništvo Suda zaprimilo 3. lipnja 2020., sud koji je uputio zahtjev pojasnio je zakonodavne izmjene GPK-a koje su stupile na snagu 24. prosinca 2019. Zakonom o izmjeni GPK-a. Odlukom predsjednika Suda od 22. lipnja 2020. to je rješenje uloženo u spis i dostavljeno strankama i zainteresiranim osobama radi informiranja.

O prethodnim pitanjima

- 40 Na temelju članka 99. Poslovnika Suda, kad se odgovor na pitanje može jasno izvesti iz sudske prakse ili kad odgovor ne ostavlja mjesta nikakvoj razumnoj sumnji, Sud može, u svakom trenutku, na prijedlog suca izvjestitelja te nakon što sasluša nezavisnog odvjetnika, odlučiti obrazloženim rješenjem.
- 41 Tu odredbu valja primijeniti u okviru predmetnog zahtjeva za prethodnu odluku.

Prvo pitanje

- 42 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li se pravo Unije tumačiti na način da mu se protivi to da nacionalni sudac koji odlučuje o platnom nalogu ne provede razmatranje mogućih nepoštenih odredaba u ugovoru sklopljenom između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača zbog praktičnih poteškoća poput njegova velikog radnog opterećenja.
- 43 Najprije valja podsjetiti, kao što to proizlazi iz sudske prakse, da je djelotvornu zaštitu prava koja proizlaze iz Direktive 93/13 moguće zajamčiti samo ako nacionalni postupovni sustav u okviru postupka izdavanja platnog naloga ili postupka ovrhe platnog naloga predviđa nadzor moguće nepoštene prirode odredbi sadržanih u dotičnom ugovoru koji sud provodi po službenoj dužnosti (presuda od 20. rujna 2018., EOS KSI Slovensko, C-448/17, EU:C:2018:745, t. 45. i navedena sudska

praksa). U slučaju da nacionalni sud koji odlučuje u okviru izdavanja platnog naloga sam utvrdi, kao u glavnom postupku, da valja provjeriti postoje li nepoštene odredbe u ugovoru o kojem je riječ, on mora imati stvarnu mogućnost provedbe tog nadzora.

- 44 Valja također podsjetiti na to da je ustrojstvo pravosuđa u državama članicama, uključujući odredbe koje uređuju dodjelu predmeta, u nadležnosti potonjih. Ipak, prilikom izvršavanja te nadležnosti države članice obvezne su poštovati obveze koje za njih proizlaze iz prava Unije (vidjeti u tom smislu presudu od 26. ožujka 2020., Miasto Łowicz i Prokurator Generalny, C-558/18 i C-563/18, EU:C:2020:234, t. 36. i navedenu sudsku praksu).
- 45 Dakle, eventualne praktične poteškoće povezane s radnim opterećenjem ne mogu opravdati neprimjenu prava Unije. Svaki nacionalni sud koji u okviru svoje nadležnosti mora primijeniti odredbe prava Unije obvezan je osigurati puni učinak tih pravnih pravila (vidjeti u tom smislu presude od 9. ožujka 1978., Simmenthal, 106/77, EU:C:1978:49, t. 21. i od 11. rujna 2014., A, C-112/13, EU:C:2014:2195, t. 36.).
- 46 Stoga činjenica da određeni nacionalni sud ima mnogo veće radno opterećenje od drugih sudova istog stupnja ne oslobađa suce tog suda od obveze učinkovite i cjelovite primjene prava Unije.
- 47 S obzirom na prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da pravo Unije treba tumačiti na način da mu se protivi to da nacionalni sud kojem je podnesen zahtjev za izdavanje platnog naloga ne provede ispitivanje moguće nepoštenosti odredbe ugovora sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača zbog praktičnih poteškoća poput njegova radnog opterećenja.

Drugo i treće pitanje

- 48 Svojim drugim i trećim pitanjem, koja valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 tumačiti na način da im se protivi to da nacionalni sud kojem je podnesen zahtjev za izdavanje platnog naloga može, kada pretpostavi da se taj zahtjev temelji na nepoštenoj odredbi u ugovoru o potrošačkom kreditu u smislu Direktive 93/13, ako potrošač nije podnio prigovor, od vjerovnika zatražiti dodatne informacije kako bi razmotrio moguću nepoštenu prirodu te odredbe.
- 49 U skladu s člankom 6. stavkom 1. Direktive 93/13 nepoštene odredbe nisu obvezujuće za potrošače. Usto, prema ustaljenoj sudskoj praksi, s obzirom na prirodu i važnost javnog interesa zaštite potrošača koji se nalaze u slabijem položaju u odnosu na prodavatelje robe ili pružatelje usluga, Direktiva 93/13 državama članicama nalaže, kao što to proizlazi iz njezina članka 7. stavka 1. u vezi s njezinom uvodnom izjavom 24., da osiguraju primjerena i djelotvorna sredstva za sprečavanje stalnoga korištenja nepoštenih odredaba u ugovorima koje prodavatelj robe ili pružatelj usluga sklapa s potrošačima (vidjeti u tom smislu presudu od 9. srpnja 2020., Raiffeisen Bank i BRD Groupe Societé Générale, C-698/18 i C-699/18, EU:C:2020:537, t. 52. i navedenu sudsku praksu).
- 50 U tom pogledu valja utvrditi da je Sud već imao priliku odlučivati o tumačenju članaka 6. i 7. Direktive 93/13 u odnosu na ovlasti koje nacionalni sud ima po službenoj dužnosti u okviru nacionalnih postupaka za izdavanje platnog naloga.
- 51 Nacionalni sud dužan je po službenoj dužnosti ocijeniti, čim bude raspolagao pravnim i činjeničnim elementima koji su nužni u tu svrhu, nepoštenost ugovorne odredbe koja je obuhvaćena područjem primjene Direktive 93/13 i na taj način nadomjestiti postojeću neravnotežu između potrošača i prodavatelja robe ili pružatelja usluga. Stoga, kao što je to sud već imao prilike pojasniti, ti razlozi također vrijede za postupak izdavanja platnog naloga (vidjeti u tom smislu presude od 13. rujna 2018., Profi Credit Polska, C-176/17, EU:C:2018:711, t. 42. i 43. i od 11. ožujka 2020., Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, t. 26. i navedenu sudsku praksu).

- 52 U tom pogledu, ako pravni i činjenični elementi koji se nalaze u spisu podnesenom nacionalnom sudu stvaraju ozbiljne sumnje o nepoštenosti određenih odredaba na koje se potrošač nije pozivao, ali koje su povezane s predmetom spora, a da pritom nije moguće provesti konačnu ocjenu o tom pitanju i ako taj sud smatra da je potrebno ocijeniti nepoštenost tih odredaba, na njemu je da prema potrebi po službenoj dužnosti poduzme mjere izvođenja dokaza kako bi nadopunio spis, na način da od stranaka zatraži da mu u skladu s načelom kontradiktornosti iznesu pojašnjenja i podnesu dokumente nužne u tu svrhu. Iz toga proizlazi da je nacionalni sud obvezan po službenoj dužnosti usvojiti mjere izvođenja dokaza, pod uvjetom da pravni i činjenični elementi koji se već nalaze u navedenom spisu izazivaju ozbiljne sumnje u nepoštenost određenih odredaba (vidjeti u tom smislu presudu od 11. ožujka 2020., Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, t. 37. i 38.).
- 53 Stoga, iz te sudske prakse proizlazi da, u ovom slučaju, ako nacionalni sud kojem je podnesen zahtjev za izdavanje platnog naloga na temelju tražbine proizašle iz ugovora sklopljenog s potrošačem u smislu Direktive 93/13 pretpostavlja da su te odredbe nepoštena a da pritom ne može provesti konačnu ocjenu navedenih odredbi, on može, ako potrošač nije podnio prigovor, prema potrebi po službenoj dužnosti zahtijevati od vjerovnika nužne dokaze kako bi ocijenio moguću nepoštenost tih odredaba.
- 54 S obzirom na prethodna razmatranja, na drugo i treće pitanje valja odgovoriti da članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive 93/13 treba tumačiti na način da im se ne protivi to da nacionalni sud pred kojim se vodi postupak povodom zahtjeva za izdavanje platnog naloga može, ako pretpostavlja da se taj zahtjev temelji na nepoštenoj odredbi u ugovoru o potrošačkom kreditu u smislu Direktive 93/13, iako potrošač nije podnio prigovor, od vjerovnika zahtijevati dodatne informacije kako bi ocijenio moguću nepoštenost te odredbe.

Četvrto pitanje

- 55 Najprije valja istaknuti da iz zahtjeva za prethodnu odluku proizlazi da sud koji je uputio zahtjev postavlja četvrto pitanje s obzirom na članak 10. stavak 1. Zakona o ugovorima o potrošačkim kreditima, kojim je predviđena minimalna veličina fonta ugovora, članak 26. tog zakona kojim se zahtijeva pristanak potrošača za ustup tražbine i članak 33. navedenog zakona koji ograničava zatezne kamate na iznos zakonskih kamata.
- 56 Iako se i Direktiva 93/13 i Direktiva 2008/48 primjenjuju na ugovore sklopljene između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, poput, posebno, ugovora o potrošačkim kreditima kao što je to slučaj u oba predmeta u kojima odlučuje sud koji je uputio zahtjev, kako ističe Komisija u svojim pisanim očitovanjima, ne može se smatrati da se nacionalnim odredbama na koje upućuje sud koji je uputio zahtjev prenosi Direktiva 2008/48.
- 57 Naime, valja utvrditi da Direktivom 2008/48 nije provedeno usklađivanje u području izvadaka iz poslovnih knjiga banaka ni u pogledu ugovora o ustupu tražbina, kao elemenata koji omogućuju naplatu tražbine koja proizlazi iz ugovora o potrošačkim kreditima (vidjeti u tom smislu rješenje od 28. studenoga 2018., PKO Bank Polski, C-632/17, EU:C:2018:963, t. 31. i navedenu sudsku praksu).
- 58 Suprotno tomu, kad je riječ o Direktivi 93/13, valja istaknuti da je na temelju njezina članka 1. njezina svrha uskladiti zakone i druge propise država članica koji se odnose na nepoštena odredbe u ugovorima koji se sklapaju između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača. U skladu s člankom 3. stavkom 1. te direktive odredba se smatra nepoštenom ako na štetu potrošača prouzroči znatniju neravnotežu u pravima i obvezama stranaka. Usto, članak 4. stavak 2. i članak 5. te direktive propisuju obvezu jasnog i razumljivog sastavljanja ugovornih odredbi.
- 59 Prema tome, na pitanja koja je postavio sud koji je uputio zahtjev odgovorit će se uzimajući u obzir samo odredbe Direktive 93/13.

- 60 Svojim četvrtim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. i članak 8. Direktive 93/13, u vezi s člancima 6. i 7. te direktive, tumačiti na način da, u okviru razmatranja po službenoj dužnosti moguće nepoštenosti odredaba ugovora sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača koje nacionalni sud provodi kako bi utvrdio postojanje znatnije neravnoteže između obveza koje stranke imaju na temelju tog ugovora, taj sud također može uzeti u obzir i one odredbe nacionalnog prava koje potrošačima osiguravaju veću zaštitu od one koja je predviđena tom direktivom.
- 61 Iz članka 8. Direktive 93/13 proizlazi da, kako bi osigurale najviši stupanj zaštite potrošača, države članice mogu u području na koje se odnosi ta direktiva usvojiti ili zadržati najstrože odredbe spojive s UFEU-om. Stoga se tom direktivom provodi minimalno usklađivanje. S jedne strane, prilikom ocjene je li predmetna ugovorna odredba nepoštena u obzir valja uzeti normativni kontekst kojim se, zajedno s tom odredbom, određuju prava i obveze stranaka (presuda od 10. rujna 2020., A (Podnajam socijalnog stana), C-738/19, EU:C:2020:687, t. 37. i navedena sudska praksa).
- 62 S druge strane, kako bi se utvrdilo stvara li neka odredba na štetu potrošača „znatniju neravnotežu” u pravima i obvezama stranaka proizišlima iz ugovora, osobito valja voditi računa o pravilima koja se primjenjuju u nacionalnom pravu u slučaju da se stranke o tome nisu dogovorile. Na temelju takve usporedne analize nacionalni sudac moći će procijeniti stavlja li ugovor, i ako da u kojoj mjeri, potrošača u nepovoljniji pravni položaj u odnosu na onaj predviđen nacionalnim pravom koje je na snazi (vidjeti u tom smislu presudu od 26. siječnja 2017., Banco Primus, C-421/14, EU:C:2017:60, t. 59. i navedenu sudska praksu).
- 63 S obzirom na prethodna razmatranja, na četvrto pitanje valja odgovoriti da članak 3. i članak 8. Direktive 93/13, u vezi s člancima 6. i 7. te direktive, treba tumačiti na način da u okviru razmatranja po službenoj dužnosti moguće nepoštenosti odredaba ugovora sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, koje nacionalni sud provodi kako bi utvrdio postojanje znatnije neravnoteže između obveza koje stranke imaju na temelju tog ugovora, taj sud također može uzeti u obzir i one odredbe nacionalnog prava koje potrošačima osiguravaju veću zaštitu od one koja je predviđena tom direktivom.

Troškovi

- 64 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog, Sud (šesto vijeće) odlučuje:

- Pravo Unije treba tumačiti na način da mu se protivi to da nacionalni sud kojem je podnesen zahtjev za izdavanje platnog naloga ne provede ispitivanje moguće nepoštenosti odredbe ugovora sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača zbog praktičnih poteškoća poput njegovog radnog opterećenja.**
- Članak 6. stavak 1. i članak 7. stavak 1. Direktive Vijeća 93/13/EEZ od 5. travnja 1993. o nepoštenim uvjetima u potrošačkim ugovorima treba tumačiti na način da im se ne protivi to da nacionalni sud pred kojim se vodi postupak povodom zahtjeva za izdavanje platnog naloga može, ako pretpostavlja da se taj zahtjev temelji na nepoštenoj odredbi u ugovoru o potrošačkom kreditu u smislu Direktive 93/13, iako potrošač nije podnio prigovor, od vjerovnika zahtijevati dodatne informacije kako bi ocijenio moguću nepoštenost te odredbe.**
- Članak 3. i članak 8. Direktive 93/13, u vezi s člancima 6. i 7. te direktive, treba tumačiti na način da u okviru razmatranja po službenoj dužnosti moguće nepoštenosti odredaba ugovora sklopljenog između prodavatelja robe ili pružatelja usluga i potrošača, koje nacionalni sud**

provodi kako bi utvrdio postojanje znatnije neravnoteže između obveza koje stranke imaju na temelju tog ugovora, taj sud također može uzeti u obzir i one odredbe nacionalnog prava koje potrošačima osiguravaju veću zaštitu od one koja je predviđena tom direktivom.

Potpisi